

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/490/2015
Identifikačné číslo spisu:	6795899623
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:6795899623.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Machyniaka a sudcov JUDr. Daniely Švecovej a JUDr. Rudolfa Čirča vo veci žalobcu Y. J., bývajúceho v A., A., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. Jánom Geregom, advokátom, Advokátska kancelária GEREG & MESSINGEROVÁ, s. r. o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná Strieborná 4, proti žalovaným 1/ Slovenskej kancelárii poisťovateľov, so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 82, v zastúpení Allianz - Slovenská poisťovňa a. s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, 3/ Y. P., bývajúcemu v Y., R. za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného 3/ Slovenskej kancelárie poisťovateľov, so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta 82, v zastúpení Allianz - Slovenská poisťovňa a. s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 13C/110/1995, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. augusta 2013 sp. zn. 13Co/256/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaná 1/ je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobami podanými na okresný súd dňa 16. 8. 1995 a dňa 7.12.1995 (obe konania okresný súd uznesením z 8. 2. 1996 spojil na spoločné konanie) a podaním z 28. 4. 2000 domáhal náhrady škody na zdraví, a to náhrady straty na zárobku po skončení práceneschopnosti v sume 86.758,08 eura, zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia v rozsahu 50 násobku základného bodového ohodnotenia v sume 114.519,02 eura a zvýšenia bolestného v rovnakom rozsahu v sume 78.868,75 eura, ktorú utrpel pri dopravnej nehode dňa 21. 5. 1993, ako spolujazdec pri jazde osobným motorovým vozidlom Škoda Forman ŠPZ PXC 80-45.

2. Okresný súd Zvolen rozsudkom z 29. júna 2012 č. k. 13C/110/1995-752 žalobe čiastočne vyhovel a priznal žalobcovi sumu 7.319,26 eura titulom zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a sumu 64.053,78 eura s úrokom z omeškania titulom nedoplatku náhrady za stratu na zárobku po

skončení práceneschopnosti a vo zvyšku vo vzťahu k žalovanej 1/ žalobu zamietol. Voči žalovanému 3/ žalobu zamietol v celom rozsahu. Za základ svojho rozhodnutia vzal zistenia, že žalobca utrpel ako spolujazdec pri dopravnej nehode dňa 21. 5. 1993 škodu na zdraví (otras mozgu, pomliaždenie mozgu v čelových oblastiach oboch poglobúl s podpavučnicovým krvácaním a následne atrofiou mozgovej kôry, rezné a tržné rany v oblasti krku, tváre a temena a pomliaždenie ľavého ramena) s následkom trvalej invalidity, že vodičom tohto vozidla bol v čase nehody žalovaný 3/ zamestnanec žalobcu, že nehodu spôsobil žalovaný 3/ pri plnení pracovných povinností tým, že sa nevenoval plne vedeniu vozidla, že rozsudkom Okresného súdu Prievidza z 21. 7. 1999 č. k. 1T 196/99-87 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 9. novembra 1999 sp. zn. 3 To 171/99 bol za tento nedbanlivostný skutok uznaný vinným z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 Tr. zák., že žalobca ako poškodený bol s nárokom na náhradu škody odkázaný na konanie v občianskoprávných veciach, a že prevádzkovateľom motorového vozidla, ktorým bola škoda na zdraví spôsobená, bol žalobca. V súlade so záväzným právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v jeho zrušujúcom uznesení z 26. apríla 2007 sp. zn. 12Co/60/07 dospel k záveru, že v tomto prípade je daná vecná legitímácia žalovanej 1/. K nároku žalobcu o zvýšenie odškodnenia za bolesť uviedol, že žalobca sa o škodu vo forme bolestného dozvedel dňa 14. 11. 1994, kedy bol vypracovaný znalecký posudok základného bodového ohodnotenia. Dvojročná subjektívna premľacia lehota, v ktorej sa právo na náhradu škody premľie, uplynula dňa 15. 11. 1996. Keďže žalobca nárok uplatnil až v priebehu konania 28.4.2000 a žalovaná 1/ a žalovaný 3/ sa dovolali premľania, nebolo možné premľané právo priznať. Žalobu žalobcu v tejto časti preto v celom rozsahu zamietol. Pri posúdení nároku žalobcu na zvýšenie odškodnenia za sťaženia spoločenského uplatnenia dospel k záveru, že ide o prípad, ktorý možno označiť za hodný osobitného zreteľa, kedy je možné priznať zvýšenie odškodnenia za sťaženia spoločenského uplatnenia nad rámec základného bodového ohodnotenia. Za primerané okolnostiam danej veci považoval zvýšenie v rozsahu 20-násobku základného bodového ohodnotenia, čomu zodpovedá po zohľadnení už žalovanou 1/ vyplateného plnenia (49.500 Sk) suma 7.319,26 eura, ktorú žalobcovi priznal. V prevyšujúcej časti žalobu o zvýšenie odškodnenia za sťaženia spoločenského uplatnenia (aj z dôvodu jeho premľania nad 20 násobok základného bodového ohodnotenia) vo vzťahu k žalovanej 1/ zamietol. Nárok žalobcu na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti považoval čo do základu za dôvodný. Pri zisťovaní výšky tohto nároku vychádzal zo záverov znaleckého posudku vypracovaného znalkyňou Ing. Helenou Bullovou. Po zohľadnení námietok premľania vznesených žalovanými priznal žalobcovi túto náhradu za roky 1994 až 2005 v celkovej sume 64.053,78 eura spolu s príslušnými úrokmi za jednotlivé obdobia a v prevyšujúcej časti žalobu vo vzťahu k žalovanej 1/ zamietol. K návrhu žalobcu voči žalovanému 3/ uviedol, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalovaný 3/ vykonával pre žalobcu prácu vodiča na základe pracovnej zmluvy z 30. 9. 1992, že v čase dopravnej nehody viedol služobné motorové vozidlo a teda, že ku škodu na zdraví žalobcu došlo pri plnení pracovných úloh zamestnávateľa. Z uvedeného zistenia vyvodil, že žalovaný 3/ nezodpovedá za škodu na zdraví takto spôsobenú podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ale jeho zodpovednosť je daná vo vzťahu k zamestnávateľovi (žalobcovi) podľa pracovnoprávných predpisov. Keďže v danej veci žalobca uplatňoval nároky z dôvodu poškodenia zdravia podľa občianskoprávných predpisov a nie podľa pracovnoprávných, žalobu voči žalovanému 3/ v celom rozsahu zamietol. Právne vec posúdil podľa § 3 ods.1 a ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb., ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „vyhláška č. 423/1991 Zb.“), § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, § 420 ods. 2, § 441, § 447 OZ a § 100 ods. 1, § 106 ods. 1 a ods. 2 a § 110 ods. 3 OZ.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 13. augusta 2013 sp. zn. 13Co/256/2012 o odvolaní žalobcu a žalovanej 1/ rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalovaná 1/ bola zaviazaná zaplatiť žalobcovi sumu 7.319,26 eura titulom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a pokiaľ v prevyšujúcej časti okresný súd návrh voči žalovanej 1/ o zaplatenie zvýšenia bolestného a náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia zamietol, potvrdil. Ďalej potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola žalovaná 1/ zaviazaná zaplatiť žalobcovi sumu 64.053,78 eura titulom nedoplatku náhrady straty na zárobku po skončení práceneschopnosti a zmenil výrok rozsudku okresného súdu, čo do priznaného úroku z omeškania. Odvolacie konanie zastavil pre späťvzatie odvolania vo výroku, ktorým okresný súd v prevyšujúcej časti zamietol návrh voči žalovanej 1/ týkajúci sa nedoplatku

náhrady straty na zárobku po skončení práceneschopnosti. Vo výroku rozsudku pripustil dovolanie na otázku, či „je daná pasívna legitímácia poisťovateľa v prípade, že nie je daná občianskoprávna zodpovednosť vodiča a ani prevádzkovateľa motorového vozidla“. V odôvodnení rozsudku uviedol, že sa nestotožňuje s tvrdením žalovanej 1/, podľa ktorého okresný súd ustálil jej pasívnu legitímáciu v rozpore so zákonom a vyhláškou č. 423/1991 Zb. Okresný súd bol viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v už zmienenom zrušujúcom uznesení, že pasívna legitímácia žalovanej 1/ je daná, keď odvolací súd vychádzal predovšetkým zo zmyslu a účelu právnej úpravy zákonného poistenia zodpovednosti za škodu vyplývajúcej z vyhlášky č. 423/1991 Zb. (jej zmyslom bolo poskytnúť plnenie uplatnenej a preukázanej náhrady škody každému poškodenému, ktorý na našom území utrpel škodu (na zdraví) spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ak jeho prevádzkovateľ alebo vodič (poistený) za túto škodu zodpovedá) a tiež z výnimočnosti okolností v danej veci (poistený - prevádzkovateľ motorového vozidla a poškodený sú jednou a tou istou fyzickou osobou a dopravná nehoda sa stala v rámci plnenia pracovných povinností poškodeného a bola zavinená žalovaným 3/ ako vodičom v pracovnom pomere so žalobcom), a keď poisťovňa odmietla nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti žalobcovi plniť. Poukázal na ustanovenie § 3 ods. 2 citovanej vyhlášky, podľa ktorého za škodu spôsobenú inému sa považuje aj škoda na zdraví prevádzkovateľa motorového vozidla, ktorým bola škoda spôsobená, ak toto motorové vozidlo v čase vzniku skutočnosti, ktorou bola škoda spôsobená, sám nevedol. V zmysle citovaného ustanovenia považoval škodu na zdraví žalobcu, (keďže sám motorové vozidlo v čase dopravnej nehody nevedol), za škodu spôsobenú inému, než prevádzkovateľovi a vodičovi a preto žalovaná 1/ bola povinná ním uplatnené a preukázané nároky uhradiť zo zákonného poistenia. Vzhľadom na účel právnej úpravy a výnimočnosť daného prípadu zaujal stanovisko odporujúce prísnemu a striktnému výkladu citovanej vyhlášky, keď otázku legitímácie poisťovne, ako povinného subjektu pre odškodnenie, už nová právna úprava v ustanovení § 15 ods. 1 zákona č. 384/2001 Z. z. o povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom (ďalej len „zákon č. 384/2001 Z.z.“), rešpektuje. Okresný súd postupoval preto správne, keď v zmysle § 226 O. s. p. rozhodol v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu a nemožno mu vytknúť, že konal v rozpore so zákonom. Za neopodstatnenú považoval aj námietku žalovanej 1/ o nedostatku občianskoprávnej zodpovednosti prevádzkovateľa a vodiča motorového vozidla, lebo argumentovala najmä nedostatkom svojej pasívnej legitímácie, k čomu sa už odvolací súd vo vyššie označenom uznesení vyjadril. Keďže právna úprava obsiahnutá vo vyhláške č. 423/1991 Zb. neupravovala „zodpovednosť poisťovne“ pre prípad, že prevádzkovateľ motorového vozidla a poškodený (spolujazdec vodiča zamestnaného u prevádzkovateľa motorového vozidla) sú tou istou osobou, čo neskoršia právna úprava obsiahnutá v zákone č. 381/2001 Z. z. odstránila v ustanovení § 15 ods. 1, pripustil podľa § 238 ods. 3 O. s. p. dovolanie na otázku vymedzenú vo výroku rozsudku. Pokiaľ ide o zamietnutie žaloby voči žalovanému 3/ uviedol, že okresný súd tak rozhodol len z dôvodu, že žalovaný 3/ spôsobil žalobcovi škodu pri plnení pracovných povinností a preto je namieste jeho pracovnoprávna zodpovednosť, ktorý nárok ale v tomto konaní uplatnený voči nemu a ani posudzovaný nebol. Neobstojí ani námietka žalovanej 1/ týkajúca sa valorizácie náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti. Považoval preto ňou podané odvolanie v celom rozsahu za nedôvodné.

4. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala včas dovolanie žalovaná 1/. Navrhla napadnuté rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že žaloba žalobcu bude voči nej v celom rozsahu zamietnutá. Namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke jej vecnej legitímácie v tomto spore. Uviedla, že právne predpisy vzťahujúce sa na danú vec (Občiansky zákonník a vyhláška č. 423/1991 Zb.) dôsledne rozlišovali právny vzťah škodcu a poškodeného a právny vzťah poisťovne a škodcu. Poškodený sa mohol domáhať náhrady škody voči poisťovni, len ak to ustanovoval osobitný predpis (§ 823 OZ). Vyhláška č. 423/1991 Zb. ako osobitný predpis vychádzala zo zásady, že poškodený nemal právo domáhať sa plnenia voči poisťovni, z ktorej zásady pripúšťala tri výnimky. Jednou z nich, kedy poškodený mohol uplatniť svoje nároky na príslušnom súde proti poisťovni, bola aj situácia, kedy poisťovňa písomne odmietla poškodenému uhradiť škodu alebo jej časť (§ 9 ods. 2 citovanej vyhlášky). V súlade s právnym názorom vysloveným v rozsudku Najvyššieho súdu SR z 28. apríla 2005 sp. zn. 3 Cdo 38/2005, podľa ktorého treba pri výklade tohto ustanovenia prihliadnuť na logickú nadväznosť odseku 1 a odseku 2 paragrafu 9 dôvodila, že priamy nárok poškodeného voči poisťovni môže vzniknúť len vtedy, ak poisťovňa po skončení vyšetrenia a dohodnutí výšky náhrady

škody s poškodeným alebo po obdržaní právoplatného rozsudku o výške náhrady škody, písomne odmietla poškodenému nahradiť škodu alebo jej časť. V danej veci medzi žalobcom a poisťovňou k dohode o výške náhrady škody nedošlo a preto nedošlo z jej strany k písomnému odmietnutiu dohodnutého plnenia, a to ani listom z 24. 3. 1994 a ani listom z 22. 5. 1995. V danom prípade neboli splnené podmienky, ktoré ustanovovala vyhláška v § 9 ods. 2 pre priamu žalovateľnosť poisťovne. Záver konajúcich súdov o existencii pasívnej legitímácie poisťovne je preto nesprávny a nezákonný. Okrem toho uviedla, že v prípade žalobcu je jeho občianskoprávna zodpovednosť za škodu vylúčená pojmovo, keďže subjekt práva nemôže niesť zodpovednosť sám voči sebe. V prípade žalovaného 3/ je občianskoprávna zodpovednosť vylúčená v zmysle § 420 ods. 2 OZ, keďže žalovaný 3/ si ako vodič motorového vozidla v čase nehody plnil pracovné povinnosti voči žalobcovi. Nebola tak splnená základná podmienka pre vznik poistnej udalosti, s ktorou právne predpisy spájajú vznik povinnosti poisťovne poskytnúť poistné plnenie. Ak teda v danej veci nebola daná občianskoprávna zodpovednosť poisteného (prevádzkovateľa a ani vodiča), nebola daná ani povinnosť poisťovne plniť z ich poistenia zodpovednosti. Okrem toho namietala nenáležité použitie teleologického výkladu odvolacím súdom, keď vychádzal z účelu právnej úpravy zákonného poistenia zodpovednosti za škodu, hoci obsah právnych noriem bolo možné objasniť gramatickým, či logickým výkladom. Napokon, vytykala odvolaciemu súdu, že nesprávne otázku jej pasívnej legitímácie riešil podľa právnej úpravy účinnej od 1. 1. 2002, hoci ku vzniku zodpovednosti za škodu došlo dňa 21. 5. 1993.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len C. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti a dôvodnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd ako súd funkčne príslušný na prejednanie dovolania (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas oprávnenou osobou (§ 429 ods. 2 písm. b) C. s. p.), a že ide o rozsudok, proti ktorému dovolanie je prípustné (§ 238 ods. 3 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal tento rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej 1/ nie je dôvodné.

7. Odvolací súd vyslovením prípustnosti dovolania (§ 238 ods. 1 písm. a/ O. s. p.) vymedzoval zároveň aj právnu otázku zásadného významu, pre riešenie ktorej pripustil dovolanie. V takomto prípade dovolateľ mohol dovolanie odôvodniť len tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení práve tej právnej otázky, ktorá viedla k pripusteniu dovolania, pričom dovolací súd bol v dovolacom konaní oprávnený riešiť len tú právnu otázku, ktorá spadá do rámca odvolacím súdom pripusteného dovolania.

8. V preskúmvanej veci odvolací súd pripustil dovolanie proti svojmu potvrdzujúcemu rozsudku v otázke, či je daná pasívna legitímácia poisťovateľa v prípade, že nie je daná občianskoprávna zodpovednosť vodiča a ani prevádzkovateľa motorového vozidla. V podstate bolo potrebné otázku pasívnej legitímácie poisťovateľa riešiť v súvislosti s výnimočnými okolnosťami prípadu, kedy žalobca ako prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorého prevádzkou mu bola škoda na zdraví spôsobená a poškodený sú tou istou fyzickou osobou a vodič ako zamestnanec žalobcu zodpovedá za škodu podľa pracovnoprávnych predpisov.

9. Žalovaná 1/ v dovolaní namietala nesprávne právne posúdenie otázky existencie jej pasívnej legítimácie odvolacím súdom v podstate z troch dôvodov, a to, že ak chýba občianskoprávna zodpovednosť poisteného (prevádzkovateľa a vodiča), chýba základný predpoklad povinnosti poisťovne plniť poškodenej osobe náhradu škody z poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, že odvolací súd nesprávne posúdil splnenie podmienok uvedených v § 9 ods. 1 a ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb. pre priamu žalovateľnosť poisťovne, a že nesprávne riešil otázku jej vecnej legítimácie odkazom na právnu úpravu účinnú od 1.1.2002, hoci ku vzniku zodpovednosti za škodu došlo dňa 21. 5. 1993.

10. Dovolací súd, sa preto zaoberal (ne)správnosťou právneho názoru odvolacieho súdu, že poisťovateľ je v tomto spore pasívne vecne legítimovaný, v súlade s dôvodmi uvedenými v dovolaní žalovanej 1/.

11. V konaní bolo z hľadiska skutkového stavu nesporné, že žalobca utrpel ako spolujazdec pri dopravnej nehode dňa 21. 5. 1993 škodu na zdraví s následkom trvalej invalidity, že bol prevádzkovateľom motorového vozidla, ktorým bola škoda spôsobená, že vodičom tohto vozidla v čase nehody bol žalovaný 3/ zamestnanec žalobcu na základe pracovnej zmluvy z 30. 9. 1992, že nehodu spôsobil žalovaný 3/ pri plnení pracovných úloh zamestnávateľa nedbanlivostným protiprávnym konaním a že žalobca ako poškodený bol v trestnom konaní s nárokom na náhradu škody odkázaný na konanie v občianskoprávných veciach.

12. Vo všeobecnosti vecná legítimácia (aktívna na strane žalujúcej, pasívna na strane žalovanej) je stav vyplývajúci z hmotného práva. Predstavuje hmotnoprávny vzťah strany sporu k prejednávanej veci a má ju ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu (subjektom oprávneným, resp. subjektom povinným), o ktorom sa v konaní rozhoduje.

13. Podľa § 3 ods. 1 vyhlášky č. 423/1991 Zb. prevádzkovateľ a vodič motorového vozidla, na ktorého sa vzťahuje zákonné poistenie (ďalej len "poistený"), má právo, aby poisťovňa za neho nahradila v rozsahu a vo výške podľa osobitných právnych predpisov poškodeným uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla inému a) na zdraví alebo usmrtením, b) poškodením, zničením, stratou alebo odcudzením veci, c) vznikom inej majetkovej ujmy, pokiaľ poistený za túto škodu zodpovedá podľa zákona a ak sa ďalej neustanovuje inak.

14. Podľa § 3 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb. za škodu spôsobenú inému sa považuje aj škoda na zdraví prevádzkovateľa motorového vozidla, ktorým bola škoda spôsobená, ak toto motorové vozidlo v čase vzniku skutočnosti, ktorou bola škoda spôsobená, sám nevedol.

15. Podľa § 3 ods. 3 veta prvá vyhlášky č. 423/1991 Zb. poistnou udalosťou je vznik povinnosti poisteného nahraďiť škodu podľa odsekov 1 a 2.

16. Pokiaľ ide o prvú námietku žalovanej 1/ treba uviesť, že odvolací súd vychádzal správne pri riešení otázky, či sú splnené zákonné podmienky, za ktorých má žalobca ako prevádzkovateľ (poistený) a súčasne poškodená osoba právo, aby mu poisťovňa nahradila ním uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví, z ustanovenia § 3 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb.

17. Ide o ustanovenie, ktoré osobitným spôsobom upravuje prípad, kedy prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorým bola škoda spôsobená a poškodený, sú tou istou fyzickou osobou. Toto ustanovenie predstavuje výnimku z pravidla vyplývajúceho z § 3 ods. 1 citovanej vyhlášky, podľa ktorého platí, že poisťovňa nahrádza za poisteného (prevádzkovateľa a vodiča) zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom škodu inému, t. j. osobe odlišnej od prevádzkovateľa a vodiča. Uvedená výnimka považuje za škodu spôsobenú inému aj škodu na zdraví alebo smrť prevádzkovateľa motorového vozidla, ak škoda bola spôsobená prevádzkou tohto vozidla a ak prevádzkovateľ tohto motorového vozidla v čase vzniku skutočnosti, ktorou bola škoda spôsobená, sám motorové vozidlo nevedol. Táto zákonná úprava v sebe nepochybne zahŕňa aj existenciu zákonných predpokladov

zodpovednosti prevádzkovateľa za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa § 427 a nasl. OZ (vznik škody vyvolanej osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku a existenciu príčinnej súvislosti medzi osobitnou povahou prevádzky a spôsobenou škodou). Pri splnení podmienok uvedených v tomto ustanovení sa teda predpokladá jednak to, že škoda na zdraví takto spôsobená prevádzkovateľovi sa považuje za škodu spôsobenú inému, a súčasne tiež to, že sú splnené zákonné podmienky zodpovednosti prevádzkovateľa za túto škodu v zmysle § 427 a nasl. OZ (logicky prevádzkovateľ nemôže v takomto prípade zodpovedať za škodu sám sebe). Ak preto ide o prípad podľa § 3 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb., treba mať za to, že sú splnené všetky vyhláškou požadované podmienky, vrátane, že poistený (prevádzkovateľ) za túto škodu zodpovedá, za splnenia ktorých je poisťovňa povinná prevádzkovateľovi ako osobe poškodenej nahradiť ním uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví rovnako, ako by išlo o plnenie inému (§ 3 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 423/1991 Zb.). Žalovaná 1/ mylne preto v dovolaní uvádza, že u žalobcu jeho občianskoprávna zodpovednosť za škodu chýba.

18. V tejto súvislosti treba dodať, že citovaná vyhláška ako podmienku, aby poisťovňa za poisteného nahradila poškodenému nároky na náhradu škody vyžaduje, aby poistený za túto škodu zodpovedal. V ustanovení § 3 ods. 1 stanovuje, že musí ísť o zodpovednosť „podľa zákona“, pričom žiaden odkaz na konkrétny zákon, sa tu neuvádza. Možno preto vyvodiť, že vyhláška pripúšťa zodpovednosť poisteného (vodiča) za škodu ako podmienku, aby poisťovňa nahradila za neho poškodenému škodu, nielen podľa Občianskeho zákonníka, ale aj podľa iného zákona, napr. podľa Zákonníka práce. Nemožno totiž vylúčiť (ako sa to stalo v danej veci), že u vodiča motorového vozidla, ktorý dopravnú nehodu zavinil, nebude prichádzať do úvahy zodpovednosť za škodu podľa Občianskeho zákonníka, ale podľa Zákonníka práce. Splnenie tejto podmienky u vodiča nie je možné preto zužovať len na zodpovednosť za škodu podľa Občianskeho zákonníka tak, ako to nesprávne tvrdí vo svojom dovolaní žalovaná 1/.

19. Najvyšší súd pre úplnosť poznamenáva, že pre poškodeného je v takomto prípade výhodnejšie žalovať prevádzkovateľa, resp. poisťovateľa, než vodiča, lebo náhrada škody, spôsobená zamestnancom zamestnávateľovi z nedbanlivosti, nesmie u jednotlivého zamestnanca presiahnuť sumu rovnajúcu sa trojnásobku jeho priemerného mesačného zárobku pred porušením povinnosti, ktorým spôsobil škodu (§ 179 ods. 2 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce, § 186 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce, pripúšťa rozsah rovnajúci sa štvornásobku).

20. V preskúmvanej veci bolo výsledkami vykonaného dokazovania preukázané, že žalobca utrpel pri dopravnej nehode dňa 21. 5. 1993 škodu na zdraví, že bol prevádzkovateľom motorového vozidla, ktorého prevádzkou mu bola škoda na zdraví spôsobená a že v čase vzniku skutočnosti, ktorou mu bola škoda na zdraví spôsobená, sám toto motorové vozidlo nevedol. Odvolací súd dospel preto k správne mu záveru, že ide o prípad, keď škodu na zdraví žalobcu treba považovať v zmysle § 3 ods. 2 vyhlášky č. 423/1991 Zb. za škodu spôsobenú inému a teda o prípad, v ktorom boli splnené všetky citovanou vyhláškou predpokladané požiadavky, aby poisťovňa žalobcovi nahradila ním uplatnené a preukázané nároky na náhradu tejto škody z poistenia zodpovednosti za škodu. Navyše, v danom prípade boli nepochybne splnené aj všetky predpoklady pre vznik zodpovednosti za škodu z nedbanlivosti na strane žalovaného 3/ v zmysle § 172 a nasl. Zákonníka práce (žalovaný 3/ ako zamestnanec žalobcu vo funkcii vodiča zavinil jeho škodu na zdraví, ku škode došlo protiprávnym konaním žalovaného 3/ v tom, že sa nevenoval plne vedeniu motorového vozidla, ku škode došlo pri plnení pracovných úloh). Medzi žalobcom a žalovanou 1/ tu bezpochyby existoval nielen poisťoprávny vzťah, ale aj vzťah poškodeného a poisťovateľa, z ktorého vyplývalo žalobcovi právo na náhradu škody na zdraví a zároveň žalovanej 1/ povinnosť žalobcom uplatnené a preukázané nároky uhradiť. Argumentácia žalovanej 1/ uvedená v dovolaní, výsledkom ktorej bol záver o neexistencii povinnosti poisťovne plniť žalobcovi ním uplatnenú škodu na zdraví z poistenia zodpovednosti, lebo nie je daná občianskoprávna zodpovednosť poisteného (žalobcu a ani žalovaného 3/), je preto v danom prípade nesprávna, ktorá nemá oporu v tom čase platných právnych predpisoch.

21. Napokon, samotná žalovaná 1/ (jej právna predchodkyňa) tým, že nahradila žalobcovi ním uplatnené nároky bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia v rozsahu základného bodového ohodnotenia (pri

sťažení spoločenského uplatnenia zvýšenom podľa § 6 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb.) a za rok 1993 mu uhradila titulom náhrady za stratu na zárobku počas práceneschopnosti celkove sumu 10.730,90 eura, a tým, že tieto plnenia nežiadala od žalobcu pre ich nezákonné vyplatenie vrátiť, sama potvrdila, že v súvislosti s touto poistnou udalosťou boli základné zákonné podmienky pre poskytnutie uvedených plnení žalobcovi splnené (viď likvidačná správa z 5. 12. 1994 č. 1. 16 spisu, oznámenie Slovenskej poisťovne, a. s. z 24. 3. 1994 č. 1. 7 spisu).

22. Pokiaľ žalovaná 1/ odôvodňovala nesprávne právne posúdenie jej vecnej legitímácie v spore tým, že odvolací súd nerešpektoval zásadu vyplývajúcu z ustanovenia § 7 ods. 1 vyhlášky č. 423/1991 Zb. a že nešlo ani o prípad výnimky podľa § 9 ods. 2 citovanej vyhlášky treba uviesť, že vzhľadom na dôvody uvedené v bode 23. rozsudku sa stala táto námietka právne bezvýznamná a teda bezpredmetná. Dovolací súd sa preto jej opodstatnenosťou osobitne nezaoberal.

23. K ostatnej námietke žalovanej 1/, podľa ktorej odvolací súd nesprávne posúdil jej pasívnu legitímáciu, lebo na vec neprípustným spôsobom aplikoval novú právnu úpravu účinnú od 1. 1. 2002, hoci k vzniku zodpovednosti za škodu došlo 21. 5. 1993 treba uviesť, že zákon č. 381/2001 Z. z. účinný od 1. 1. 2002, ktorý zrušil a nahradil vyhlášku č. 435/1991 Zb. opustil (aj pod vplyvom európskeho práva) pravidlo, podľa ktorého poškodený nemal zásadne oprávnenie na plnenie proti poisťovni (§ 7 ods. 1 vyhlášky č. 423/1991 Zb.). V prechodnom ustanovení § 28 ods. 2 citovaného zákona sa síce uvádza, že právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001 sa spravujú podľa doterajších právnych predpisov, no pri jeho výklade treba vychádzať zo skutočnosti, že predtým platná právna úprava poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dôsledne rozlišovala právne vzťahy medzi poisteným (škodcom) a poškodeným, medzi poisteným a poisťovňou a medzi poisťovňou a poškodeným. Obsahom tejto právnej úpravy boli predovšetkým poistnoprávne vzťahy medzi poisťovateľom a poisteným. Pokiaľ ide o ustanovenie § 7 ods. 1 vyhlášky č. 423/1991 Zb. predmetom jeho úpravy bolo pravidlo, ktoré sa týkalo (ne)možnosti poškodeného svoj nárok uplatniť proti poisťovni. Zmenou tohto pravidla zákonom č. 381/2001 Z. z. v tom zmysle, že poškodený s účinnosťou od 1. 1. 2002 má oprávnenie svoj nárok na náhradu škody uplatniť priamo proti poisťovateľovi a jeho použitím aj na poistné udalosti vzniknuté pred 1. 1. 2002, sa žiadnym spôsobom nezasahuje do už dovtedy nadobudnutých práv a povinností poškodeného a poisťovne. Zmena tohto pravidla v podstate zlepšuje pozíciu poškodeného uspokojiť svoje nároky na náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Svojou povahou tu medzi poškodeným a poisťovňou ani nejde o právny vzťah, ktorý by sa mal spravovať podľa doterajších predpisov. Dovolací súd dospel preto k záveru, že citované prechodné ustanovenie na právnu úpravu týkajúcu sa (ne)priameho nároku poškodeného proti poisťovni, nedopadá. Takýto výklad nie je podľa dovolacieho súdu v rozpore so zásadou zákazu spätného pôsobenia právnych predpisov a ani s princípom právnej istoty, lebo aplikáciou ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. aj na poistné udalosti, ktoré vznikli pred 1. 1. 2002, nedochádza neprípustným spôsobom k zásahu do už nadobudnutých práv a povinností poškodeného a poisťovne. Práve opačný výklad by znamenal znevýhodnenie postavenia poškodeného, ak k poistnej udalosti došlo pred 1. 1. 2002, čo možno dokumentovať aj týmto prípadom. Ak by totiž žalobca nemohol v danej veci uplatniť svoje nároky na náhradu škody priamo proti poisťovni, tieto by zostali z veľkej časti neuspokojené, keďže rozsah zodpovednosti za škodu z nedbanlivosti u zamestnanca, je podľa Zákonníka práce obmedzený, čo by v konečnom dôsledku mohlo viesť aj k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu.

24. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že ak v preskúmvanej veci odvolací súd (aj súd prvej inštancie) rozhodoval v jej merite až po 1. 1. 2002, posúdil správne otázku oprávnenia poškodeného (žalobcu) uplatniť svoje nároky na náhradu škody priamo proti poisťovni (žalovanej 1/) už podľa platnej právnej úpravy v čase rozhodovania, t. j. podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z.

25. Žalovanou 1/ uplatnené námietky, z ktorých vyvodzovala, že rozhodnutie dovolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.), nie sú preto dôvodné. Dovolací súd dospel v zmysle uvedených záverov k správne právnomu názoru, že žalovaná 1/ je v tomto spore subjektom povinným z hmotnoprávneho vzťahu, o ktorý v konaní ide, a teda, že je daná jej pasívna

legitimácia. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 ods. 1 O. s. p. a ani iné vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.), najvyšší súd dovolanie žalovanej 1/ podľa § 448 C. s. p. zamietol.

26. O trovách dovolacieho konania rozhodol podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobcovi úspešnému v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalovanej 1/ zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštalácie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.